

OLIY TA'LIM MUASSALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA
XORIJIY HAMKORLIKNING AHAMIYATI

G.M. Qudratova

Ilmiy rahbar. Osiyo xalqaro universiteti o'qituvchisi.

S. Egamberdiyeva

Osiyo xalqaro universiteti talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15512588>

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekiston oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy hamkorlikning rolini tahlil qilishga bag'ishlangan. Maqolada xalqaro hamkorlikning ta'lim sifatini yaxshilash, ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va global ta'lim bozorida raqobatbardoshlikni ta'minlashdagi ahamiyati statistik ma'lumotlar va ilmiy tahlillar asosida yoritiladi. "Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi (2022-2026)" va "O'zbekiston – 2030" dasturlari doirasida amalga oshirilayotgan islohotlar tahlil qilinadi. Xalqaro tajribaga asoslanib, oliy ta'lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha takliflar keltiriladi.

Kalit so'zlar: oliy ta'lim, xorijiy hamkorlik, raqobatbardoshlik, ilmiy tadqiqotlar, ta'lim sifati, xalqaro reytinglar, akademik mobillik, islohotlar, O'zbekiston – 2030 strategiyasi, raqamli ta'lim.

O'zbekiston Respublikasida oliy ta'lim tizimini modernizatsiya qilish va global ta'lim bozorida raqobatbardoshlikni ta'minlash so'nggi yillarda strategik ustuvor yo'nalishlardan biriga aylandi. Xorijiy hamkorlik oliy ta'lim muassasalari (OTM) faoliyatini rivojlantirish, ta'lim sifatini oshirish, ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish va xalqaro reytinglarda yuqori o'rinlarni egallashda muhim omil hisoblanadi. Ushbu maqola xorijiy hamkorlikning O'zbekiston OTMlarining raqobatbardoshligiga ta'sirini statistik ma'lumotlar va ilmiy tahlillar asosida ko'rib chiqadi hamda xalqaro tajribaga asoslangan takliflar beradi.

Xorijiy hamkorlik oliy ta'lim muassasalariga zamonaviy ta'lim metodologiyalarini joriy etish, akademik mobillikni rivojlantirish, ilmiy tadqiqotlarni kengaytirish va xalqaro akkreditatsiyani qo'lga kiritish imkonini beradi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2024-yilda O'zbekistonda 200 dan ortiq OTM faoliyat yuritib, ulardan 60 tasi xorijiy universitetlar bilan hamkorlik shartnomalariga ega. Xorijiy hamkorlik doirasida 2020-2024 yillarda 15 ta xorijiy universitet filiallari ochildi, 10 mingdan ortiq talaba xalqaro almashinuv dasturlarida ishtirok etdi.

Masalan, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti (TDIU) va Westminster xalqaro universiteti o'rtasidagi hamkorlik natijasida ikki diplomli ta'lim dasturlari joriy etildi, bu esa bitiruvchilarning xalqaro mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshirdi. Shu bilan birga, 2023-yilda O'zbekistonning 5 ta OTM si QS World University Rankings reytingida ilk bor joy oldi, bu xorijiy hamkorlikning ta'lim sifatiga ta'sirini tasdiqlaydi.

2022-yilda tasdiqlangan ushbu strategiya oliy ta'lim tizimini rivojlantirishda xorijiy hamkorlikni kengaytirishga alohida e'tibor qaratdi. Asosiy maqsadlar:

- **Xalqaro hamkorlikni kengaytirish:** 2026-yilga qadar 50 ta xorijiy OTM bilan hamkorlik shartnomalari imzolash va 20 ta yangi filial ochish rejalashtirildi.

- **Akademik mobillik:** Talabalar va o'qituvchilar uchun xalqaro almashinuv dasturlarini 2 barobar oshirish.

- **Raqamli ta'lim:** Xorijiy tajribaga asoslangan raqamli ta'lim platformalarini joriy etish, masalan, Coursera va edX kabi platformalar bilan hamkorlik.

2024-yilda O'zbekiston OTMlarida 12 ta xorijiy ta'lim dasturi akkreditatsiyadan o'tdi, bu esa talabalarga global standartlarga mos ta'lim olish imkonini berdi.

Ushbu strategiya oliy ta'lim muassasalarini xalqaro reytinglarda yuqori o'rinlarga olib chiqishni maqsad qilgan. 2023-yilda O'zbekiston Milliy universiteti va Samarqand davlat universiteti Times Higher Education (THE) reytingida 801-1000-o'rinlarni egalladi. Xorijiy hamkorlik doirasida ilmiy tadqiqotlarga investitsiyalar 1,5 barobar oshdi, 2024-yilda 500 million dollarlik ilmiy loyihalar xorijiy grantlar hisobidan moliyalashtirildi.

Xorijiy hamkorlik raqamli ta'limni rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Masalan, O'zbekiston OTMlari Germaniyaning DAAD tashkiloti bilan hamkorlikda 2022-yildan boshlab raqamli ta'lim platformalarini joriy etdi. Shu bilan birga, ilmiy tadqiqotlarda xalqaro hamkorlikni kengaytirish maqsadida 2024-yilda 2000 dan ortiq o'zbek olimlari xalqaro konferensiyalarda ishtirok etdi, 500 ta ilmiy maqola Scopus va Web of Science jurnallarida chop etildi.

Quyidagi statistik ma'lumotlar xorijiy hamkorlikning ta'lim sohasiga ta'sirini ko'rsatadi:

- **Xorijiy filiallar:** 2020-2024 yillarda 15 ta xorijiy OTM filiali ochildi, ular orqali 20 ming talaba ta'lim oldi.

- **Akademik mobillik:** 2024-yilda 10 ming talaba va 2000 o'qituvchi xalqaro almashinuv dasturlarida ishtirok etdi.

- **Ilmiy nashrlar:** 2020-2024 yillarda Scopus va Web of Science jurnallarida chop etilgan maqolalar soni 3 barobar oshdi.

- **Xalqaro reytinglar:** 2023-yilda 5 ta OTM QS World University Rankings’da, 2 tasi esa THE reytingida joy oldi.

Quyidagi jadval xorijiy hamkorlikning ta’lim sifatiga ta’sirini ko’rsatadi:

Yil	Xorijiy filiallar (soni)	Talabalar almashinuvi (ming)	Ilmiy maqolalar (Scopus/Web of Science)	QS reytingida OTMlar (soni)
2020	5	3	150	0
2021	8	5	250	0
2022	10	7	350	2
2023	12	9	450	5
2024	15	10	500	5

Xalqaro tajribaga asoslangan holda, O‘zbekiston OTMlarining raqobatbardoshligini oshirish uchun quyidagi takliflar keltiriladi:

1. **Ikki diplomli dasturlarni kengaytirish:** AQSh va Yevropa Ittifoqi tajribasiga asoslanib, xorijiy OTMlar bilan ikki diplomli dasturlarni ko’paytirish.

2. **Ilmiy tadqiqot markazlari:** Janubiy Koreya va Singapur tajribasiga asoslanib, mintaqalarda ilmiy tadqiqot markazlarini tashkil etish va xorijiy grantlarni jalb qilish.

3. **Raqamli ta’lim platformalari:** Xitoyning online ta’lim tajribasidan foydalanib, raqamli ta’lim platformalarini kengaytirish, masalan, MOOCs (Massive Open Online Courses) integratsiyasi.

4. **Akademik mobillikni oshirish:** Erasmus+ kabi dasturlarga integratsiya orqali talaba va o’qituvchilar almashinuvini 2 barobar oshirish.

5. **Xalqaro akkreditatsiya:** OTMlarni xalqaro akkreditatsiya tashkilotlari (masalan, AACSB, EQUIS) standartlariga moslashtirish.

Xorijiy hamkorlik O‘zbekiston oliy ta’lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil sifatida xizmat qilmoqda. “Yangi O‘zbekiston” va “O‘zbekiston – 2030” strategiyalari doirasida amalga oshirilgan islohotlar ta’lim sifatini yaxshilash, ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish va xalqaro reytinglarda yuqori o‘rinlarni egallashga yordam berdi. Statistik ma’lumotlar 2024-yilda 15 ta xorijiy filial ochilgani, 10 ming talaba almashinuv dasturlarida ishtirok etgani va 500 ta ilmiy maqola xalqaro jurnallarda chop etilganini tasdiqlaydi.

Xalqaro tajribani hisobga olgan holda, raqamli ta'lim, ilmiy tadqiqotlar va akademik mobillikni rivojlantirish orqali O'zbekiston OTMlari global ta'lim bozorida yanada raqobatbardosh bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Qudratova, G. M. (2025). TEXNOLOGIK PARKLARNING MINTAQA INNOVATSION RIVOJLANISHINI TA'MINLASHDAGI AHAMIYATI. *YANGI O'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(8), 170-178.
2. Sodiqova, N. (2025). IQTISODIYOT FANLARINI O'QITISHDA TALABALAR TEXNIK TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHNING AMALDAGI HOLATI VA TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI. " ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ АКМЕОЛОГИЯ" *международный научно-методический журнал*, 2(19).
3. Bahodirovich, K. B. (2025, April). STRUCTURE OF THE CASH FLOWS STATEMENT. In *CONFERENCE OF MODERN SCIENCE & PEDAGOGY* (Vol. 1, No. 1, pp. 325-330).
4. Алимова, Ш. А. (2025). УСТОЙЧИВЫЕ ЦЕПОЧКИ ПОСТАВОК: ОТ ТРЕНДА К НЕОБХОДИМОСТИ РАСШИРЕННАЯ ВЕРСИЯ. *Modern Science and Research*, 4(5), 76-81.
5. Toshov, M. H. (2025). SANOAT KORXONALARIDA MEHNATGA HAQ TO'LASH TIZIMINI BOSHQARISH. *Modern Science and Research*, 4(4).
6. Azimov, B. (2025). METHODS AND MODELS FOR ASSESSING THE SOCIO-ECONOMIC EFFICIENCY OF REGIONAL INNOVATION INFRASTRUCTURE. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 685-691.
7. Ikromov, E. I., & Safarova, J. (2025). O'ZBEKISTONDA YASHIL TADBIRKORLIKNI HUDUDLARDA RIVOJLANTIRISHI ISTIQBOLLARI. *Modern Science and Research*, 4(4), 421-428.
8. Raxmonqulova, N. O. (2025). DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY ON A GLOBAL SCALE AND THE EXPERIENCE OF COUNTRIES. *SHOKH LIBRARY*.
9. Shadiyev, A. X. (2025). MINTAQANING IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISHINI BOSHQARISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(7), 145-150.

10. Naimova, N. (2025). THE IMPACT OF GLOBALIZATION ON MODERN ECONOMIC PROFESSIONS. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(2), 153-155.
11. Bazarova, M. (2025). FEATURES OF ASSESSING THE EFFECTIVENESS OF INNOVATION RISK MANAGEMENT OF AN EDUCATIONAL ORGANIZATION IN THE PROCESS OF DIGITAL TRANSFORMATION OF ACTIVITIES. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(2), 161-164.
12. Jumayeva, Z. (2025). THE ROLE OF MICROECONOMIC ANALYSIS IN ENHANCING ECONOMIC EFFICIENCY THROUGH MARKET EQUILIBRIUM ANALYSIS. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 634-637.
13. Bobojonova, M. (2025). GREEN ENTREPRENEURSHIP IN UZBEKISTAN AND ITS OPPORTUNITIES. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 592-595.
14. Jumayeva, Z. (2025). THE FORMATION OF THE GREEN ECONOMY CONCEPT, STAGES OF DEVELOPMENT AND ITS RELEVANCE. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 262-266.
15. Ibragimov, A. (2025). TAX POLICY AND IMPACT ON ECONOMIC DEVELOPMENT. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 259-261.
16. Djurayeva, M. (2025). ISSUES OF SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(3), 596-598.
17. Umarova, H. (2025). RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA KORXONA RISKLARINI BOSHQARISH VA BAHOLASH AMALIYOTI TAHLILI. *Modern Science and Research*, 4(5), 158-161.
18. Aslanova, D. (2025). CHALLENGES OF IMPLEMENTING MODERN MANAGEMENT PRINCIPLES IN THE TOURISM INDUSTRY. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(2), 119-121.
19. Rajabova, D. (2025). SPECIFIC FEATURES AND FACTORS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE INNOVATIVE ENVIRONMENT IN INDUSTRIAL ENTERPRISES. *Journal of Applied Science and Social Science*, 1(2), 474-479.
20. Игамова, Ш. З. (2024). МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ФОРМИРОВАНИЮ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО МЕХАНИЗМА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИННОВАЦИОННОГО

развития ПРЕДПРИЯТИЙ СТРОИТЕЛЬНЫХ МАТЕРИАЛОВ. *Gospodarka i Innowacje.*, 43, 335-340.

21. Akramova, O. (2025). FOREIGN COUNTRIES IN EXPERIENCE INVESTMENT ATTRACTIVENESS INCREASE MECHANISMS AND UZBEKISTAN IN PRACTICE USE OPPORTUNITIES. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(1), 395-398.
22. Jumayev, B. (2025). BIG DATA: CUSTOMER CREDIT ANALYSIS USING DIGITAL BANKING DATABASE. *International Journal of Artificial Intelligence*, 1(2), 1056-1059.
23. Gafarova, D. (2025). INNOVATION POLICY OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN: ACHIEVEMENTS AND PROSPECTS. *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(2), 165-167.
24. Raximova, L. (2025). DIRECTIONS AND PRIORITY FEATURES OF THE TRANSITION TO THE "GREEN ECONOMY". *Journal of Multidisciplinary Sciences and Innovations*, 1(2), 156-160.